

Prof. Fuat Köprülü ile evinde bir konuşma...

Seyahatlerden istifade

Köprülü: «Okuyup yazma bilmeyen veya az bilen köylünün aklı selîmi olmasa yarı münevverler bu memleketi yaşatamazlar» diyor. — Profesörün en çok sevdiği Yusuf ! — Hürriyet hareketleri — Gazetecilere tavsiye...

Yazan:

Cemaleddin BİLDİK

(İktibas hakkı mahfuzdur)

Profesör Fuat Köprülü, Pariste profesörler heyeti arasında çekilen bir resmini gösteriyor

(Yazısı 3 üncü sahifede)

Prof. Fuat Köprülü ile evinde bir konuşma...

Seyahatlerden istifade

Köprülü: «Okuyup yazma bilmeyen veya az bilen köylünün akli selîmi olmasa yarı münevverler bu memleketi yaşatamazlar» diyor. — Profesörün en çok sevdiği Yusuf! — Hürriyet hareketleri — Gazetecilere tavsiye...

Demokrat Parti kurucularından profesör Fuat Köprülü'nün, Çankaya köşküne giden asfaltın solunda güzel bir apartmanı var... Profesör, bir dairesini kendi ailesi için ikametgâh olarak ayırdığı bu apartmanın diğer dairelerini kiraya vermiş...

Yana doğru sürülerek açılan kapıda beni genç bir bayan karşıladı:

— Buyurunuz efendim! Babamı mı aramıştınız?

— Rahatsız etmiş oluyayım...

— Estâğfurullah efendim.

— Vakitleri müsait ise biraz konuşmak üzere geliştiniz...

Gazeteci olduğumu söyledim.

Fakat kızı, hangi gazeteyi temsil ettiğimi sormağa lüzum görmeksizin yol göstererek beni babasının çalışma odasına götürdü. Köprülü'nün evinin her gazeteciye ve ziyaretçiye açık olduğunu anlatan bu hareketi takdirle karşıladım.

Fuat Köprülü'nün çalışma odası

Fuat Köprülü; kırmızı, bej ve açık yeşil çizgileri olan pijama ceketi arkasında olduğu halde masası başında oturuyor... Odanın dört duvarı tavana kadar rafli ve kitap dolu... Sağ tarafta da bir divan... Her halde Köprülü, yorulduğu zaman bu divana uzanıyor ve okuyordur diye düşünürken profesör, dudagındaki sigarayı alarak okuduğu bir yazıdan başına kaldırıyor, karşısında kızı ile beni görünce ayağa kalkarak karşıyor... Çalıştığı bir sırada ziyaret etmiş olduğum için af dileyerek rahatsız ettiğimi söyledim.

«— Rahatsızlık da ne demek?» diye mukabele ederek masasının yanındaki koltuğu gösterdi.

Oturmak üzere bu koltuğa doğru yürürken hüviyetimi söyledim. Köprülü hafifçe tebessüm ederek:

«— Maşallah!.. Hangi rüzgâr attı sizi bu tarafa?..»

Rüzgâra kapılacak kadar hafif olmadığımı söyleyerek ilâve ettim:

— Siyaset adamlarımızın hususî hayatları hakkında röportaj yapıyorum da...

«— Bu arada beni de hatırladınız öyle mi? Teşekkür ederim.»

— Teşekküre ben borçluyum üstümdü... Bugünkü siyasi mücadelede rol almış bir ilim adamımızı ihmal edebilir miydiniz?

«— Demek, yalnız hususî hayat mevzuunda konuşacağız öyle mi?»

— Vaktinizi almış olmasam...

«— Fakat benim hususî hayatımda bir fevkalâdelik yok ki...»

— Aman efendim! Çalışmalarınızdan tutalım da zevklerinize hattâ Paris üniversitesi tarafından hediye edilen profesörlük kürkünüze ve bu kürkü güvelerden nasıl muhafaza ettiğinize, şimdiye kadar kaç defa giydiğinizize varıncaya kadar neler var... Bunları bizzat sizden dinleyerek yazmak, her halde okuyucuların merakını tatmin bakımından faydalıdır.

Sözümü bitirdikten sonra ateşi dudağına yaklaşan sigarasını bir nefes daha çekti ve bütün bir sigarayı onun ateşi ile yaktı. Yüzünü silerek geçen duman tabakaları arkasında Fuat Köprülü'nün tebessüm ettiğini görüyorum.

«— Kürkü de mi merak ediyorsunuz? dedi. Duruyor.»

Ve sonra ilâve etti:

«— Hususî hayat... Görüyorsunuz işte... Sessiz ve mütevazı... Bütün ömrüm şu masa başında ve şu odada kitapların arasında geçiyor...»

Seyahatlerden istifade

Hayatının pek de sessiz olmadığını, ara sıra seyahatlere çıktığını, nutuklar verdiğini söyledim.

«— Ben, dedi, seyahate çıkmak için çok düşünür ve zor karar veririm.»

— Sevmez misiniz?

«— Severim... Severim ama, dediğim gibi çok zor karar veririm. Karar verip çıktıktan sonra da memnun olurum. Hele şu son dört beş sene içinde öyle çok gezdim ki... Bu seyahatlerden çok istifade ettiğimi de söyleyebilirim. Malesef bizde gazeteciler şöyle yurt içine dağılıp gezmiyorlar. Hattâ vallerden köylerine bile gitmeyenler var...»

— Seyahatlerde ne gibi istifadeniz oldu?

«— Kendi mevzularım ve mesleğim itibarile millet ve memleketi tarihi ile mazisi ile tetkik etmek ve tanımak gayemdir. Bunları seyahatimden evvel de bilmiyor değildim. İstifadem şu olmuştur ki müşahedelerim ve temaslarım bildiklerimi teyid etmiştir.»

Profesör Fuat Köprülü, az evvel yaktığı yeni sigarayı bitirmiş, aynı sigaradan birini daha ateşlemişti. Sözlerine şöyle devam etti:

«— Bu memleketin halkı cahildir. Okuyup yazma bilmez, demokrasi rejimi bunun için imkânsızdır. deniliyordu. Ben bu fikrin tamamen aleyhindeyim. Eskiden beri devam eden tetkikatıma dayanarak iddia ederim ki bu memleketin tek istinatgâhı okuyup yazma bilmeyen veya az bilen köylü unsurudur. Onun akli selimi ve anlayışı olmasa yarı münevverler bu memleketi yaşatamazlar...»

Hürriyet hareketleri

Profesör Fuat Köprülü, getirilen kahvelerimizi içerken de gazetecilere yardu gezmelerini ve halkla yakından temas etmelerini bir kere daha tavsiye ediyor ve diyor ki:

«— Çıkmak ve gezin, bakın neler göreceksiniz... Onların ve memleketin ihtiyaçlarını aksettirmek, Hollywood artistlerinin hayatlarıyla pariyan ve sönen yıldızları yazmaktan her halde daha çok faydalıdır.»

Köprülü, sözünü «Hürriyet» mevzuuna intikal ettirerek:

«— Bu memlekette, dedi, 100 senedenberi hürriyet hareketleri ve hürriyet cereyanları görülmüştür: Birinci meşrutiyet, ikinci meşrutiyet, Cumhuriyet... Şimdiye kadar bunlar birer şekilden ibaret ve oyuncak mahiyetinde kalmışlardır. Bugünkü hareket ise beş senedenberi doğrudan doğruya memleketin ekseriyetinden gelen ve onun iradesine dayanan bir harekettir. Şimdikininki mesnedi vardır ve bu da büyük halk kitlesidir, diğerleri gibi dejenere olmamıştır.»

Tahsil hayatı ve Yusuf!

Sözünü bitirdikten sonra Fuat Köprülü'ye, hususî hayatından tahsil safhasını anlatmasını rica ettim:

«— Ben, dedi, mahalle mektebine gitmedim. Elifbeyi (alfabe) evde okudum. O zaman rüştiye mektepleri vardı. Aya-sofyadaki rüştiyeye girdim.»

— Nerede doğdunuz?

«— 1890 da İstanbulda, Divanyolunda Sultan Mahmut türbesi karşısındaki binada doğdum. Rüştiyeden sonra Mercan idadisine, buradan da İstanbul Hukukuna geçerek hukuk tahsilimi bitirdim.»

Bu sırada odaya, az evvel bana kapıyı açan kız girmişti. Kucağında da ırl bir beyaz kedil vardı. Fuat Köprülü'nün: «— Hoş geldiğin, Yusuf! demesi üzerine kızının kucağından masa üstüne sıçrayan beyaz kedi için:

«— Bu bizim Yusuf beyimizdir. dedi ve kızını da tanıştırdı:

«— İki çocuğum var. Biri bu, kızım Beyhan, diğeri de oğlum Orhan... Kızım Ankara'da İngiliz filolojisini bitirdi. Oğlum da İstanbulda Edebiyat Fakültesinde asistandır.»

— Refikanız hanımefendi ile bir arada resminizi almağı çok arzu ederdik.

«— Şimdi hazır değildir, inşallah başka zaman...»

— Kaç senelik evlisiniz?

«— 1920 de evlendiğimize göre 30 yıllık evliyiz demektir.»

Yusufun masa üstünden profesörün kucağına geçmesi ve Köprülü'nün kediyi oksayarak konuştuğunu görmeliğim üzerine:

— Kediyi çok mu seversiniz? diye sordum.

«— Çoook! Yalnız kedi severim. Öyle kuş, köpek, tavuk vesaire gibi ev hayvanlarından hiç birini sevmem.»

Köprülü ile bundan sonraki konuşmamız ilim konusuna intikal etti. Dolayısıyla de kürk mevzuu bahis oldu. Bu konuşmamızı da yarın yine bu sütunlarda bulacaksınız.

Cemaleddin BİLDİK

